

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 62/2011-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. apríla 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti JUDr. J. C., B., zastúpeného advokátom JUDr. J. D., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C/161/2005, za účasti Okresného súdu Bratislava II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. J. C., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C/161/2005 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C/161/2005 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. JUDr. J. C., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť JUDr. J. C., trovy konania v sume 303,30 € (slovom tristotri eur a tridsať centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. D., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 62/2011 z 3. marca 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. J. C. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C/161/2005 (ďalej aj „namietané konanie“ alebo „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že konanie o ochranu osobnosti, v ktorom je sťažovateľ v procesnom postavení odporcu, začalo podaním návrhu na okresnom súde 20. júla 2005.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie právoplatne skončené.

Okrem toho, že sa sťažovateľ domáhal, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň požadoval prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon žiadal priznanie finančného zadosťučinenia v sume 5 500 € a „náhradu trov právneho zastúpenia“.

Sťažovateľ v písomnom vyjadrení doručenom okresnému súdu 11. januára 2011 uviedol, že po podaní sťažnosti ústavnému súdu mu bola 5. januára 2011 doručená odpoveď na jeho sťažnosť orgánu štátnej správy okresného súdu, v ktorej jeho podpredsedníčka konštatovala, že v napadnutej veci nezistila subjektívne prietahy v konaní.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr. 3021/2011 z 20. januára 2011, v ktorom okrem iného uvádza:

„Sťažnosť sťažovateľa považujem za neopodstatnenú a navrhujem ju neprijat' z dôvodu, že súd vo veci postupoval od podania návrhu na súd plynule, bez prietáhov. Sťažovateľ namieta postup zákonnej sudkyne pri jej procesnom postupe vo veci, postup súdu hodnotí len z pohľadu sťažovateľa, má výhrady k dôkazom navrhovaných navrhovateľom a súčasne ich vo svojej sťažnosti hodnotí. Vo veci síce nebolo doposiaľ rozhodnuté, toto nebolo možné, nakoľko súd vykonáva dôkazy navrhnuté účastníkmi konania, či tento procesný postup súdu je správny a dôvodný, je oprávnený hodnotiť nadriadený súd, a to na základe riadne a včas podaného opravného prostriedku. Vo veci je nariadený termín pojednávania na deň 14. 03. 2011.“

K vyjadreniu okresného súdu bol pripojený tento prehľad procesných úkonov a doterajšieho priebehu konania:

- „- 20. 07. 2005 - doručená súdu žaloba na ochranu osobnosti*
- 29. 11. 2005 - stanovený T (termín, pozn.) pojednávania na 11. 01. 2006*
- 09. 01. 2005 - ospravedlnenie odporcu z pojednávania*

- 11. 01. 2006 - na pojednávaní vypočutý navrhovateľ, pojednávanie odročené na 31. 03. 2006
- 18. 01. 2006 - vyjadrenie odporcu k žalobe
- 23. 02. 2006 - doplnenie dôkazových materiálov ku konaniu od navrhovateľa
- 31. 03. 2006 - na pojednávaní vypočutý odporca, pojednávanie odročené na 28. 06. 2006
- 06. 04. 2006 - dožiadania v zmysle vyjadrení účastníkov na pojednávaní dňa 31. 03. 2006 na doloženie listín
- 11. 04. 2006 - stanovisko navrhovateľa k tvrdeniam odporcu
- 28. 04. 2006 - doručenie listín (prezenčných listín) z Fakulty...
- 16. 06. 2006 - ospravedlnenie neúčasti PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu
- 28. 06. 2006 - dostavili sa navrhovaní svedkovia, pojednávanie odročené na 22. 11. 2006
- 28. 06. 2006 - telefonické ospravedlnenie svedkyne z neúčasti na pojednávaní
- 10. 07. 2006 - návrh navrhovateľa na vypočutie svedka
- 14. 07. 2006 - uznesenie, ktorým bolo svedkyňi priznané svedočné
- 09. 11. 2006 - zrušenie termínu pojednávania (22. 11. 2006), stanovený nový T (termín, pozn.) na 31. 01. 2007
- 23. 11. 2006 - ospravedlnenie svedka z pojednávania
- 29. 01. 2006 - ospravedlnenie svedka z pojednávania
- 30. 01. 2007 - ospravedlnenie neúčasti PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa z pojednávania
- 31. 01. 2007 - ospravedlnenie svedkyne z pojednávania
- 31. 01. 2007 - faxové ospravedlnenie PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu z pojednávania
- 31. 01. 2007 - pojednávanie odročené na 23. 05. 2007
- 02. 02. 2007 - súdu doručený originál ospravedlnenia PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu
- 02. 02. 2007 - podanie navrhovateľa o oznámení adresy svedka
- 15. 05. 2007 - ospravedlnenie svedka z pojednávania 23. 05. 2007

- 17. 05. 2007 - oznámenie PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa o právnom zastupovaní
- 23. 05. 2007 - pojednávanie odročené na 28. 09. 2007 - neúčast' navrhovateľa, odporcu a PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu
- 23. 05. 2007 - faxové ospravedlnenie PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu
- 23. 05. 2007 - ospravedlnenie svedkyne z pojednávania 23. 05. 2007
- 24. 05. 2007 - originál ospravedlnenia PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu
- 19. 09. 2007 - ospravedlnenie svedka z pojednávania 28. 09. 2007
- 28. 09. 2007 - vypočutie svedkov, pojednávanie odročené na 25. 01. 2008
- 15. 10. 2007 - dožiadania na Fakultu... v zmysle vyjadrení na pojednávaní
- 14. 01. 2008 - oznámenie PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu o vypovedaní plnomocenstva a oznámenie neúčasti na pojednávaní dňa 25. 01. 2008
- 24. 01. 2008 - ospravedlnenie svedkyne z pojednávania
- 25. 01. 2008 - pojednávanie odročené na 02. 05. 2008 - neúčast' odporcu, na nový T (termín, pozn.) volaný odporca i svedkovia pod hrozbou pokuty
- 20. 02. 2008 - doručenie listín z Fakulty... v zmysle dožiadania
- 25. 04. 2008 - ospravedlnenie svedkyne z pojednávania 02. 05. 2008
- 28. 04. 2008 - oznámenie o prevzatí právneho zastupovania odporcu 02. 05. 2008 - vypočutie svedkyne, pojednávanie odročené na 12. 09. 2008
- 05. 05. 2008 - výzva Fakulte... o doručenie pracovného posudku na navrhovateľa
- 07. 05. 2008 - žiadosť svedkyne o úhradu cestovného
- 14. 05. 2008 - oznámenie Fakulty... v zmysle výzvy súdu
- 26. 06. 2008 - návrh PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu na predvolanie svedkov
- 14. 08. 2008 - predvolanie svedka v zmysle návrhu PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa
- 08. 09. 2008 - ospravedlnenie svedkyne z pojednávania 12. 09. 2008
- 12. 09. 2008 - súdu predložený návrh PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa na zmenu žaloby - zmena petitu uznesením pripustená, vypočutie svedkyne na pojednávaní, pojednávanie odročené na 14. 01. 2009
- 18. 09. 2008 - podanie PZ odporcu na vypočutie svedkov
- 18. 09. 2008 - predvolanie svedkov na 14. 01. 2009; výzva Fakulte...

- 24. 09. 2008 - stanovisko PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa k výpovedi svedkyne
- 06. 10. 2008 - stanovisko PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu k zmene žaloby vykonanej na pojednávaní dňa 12. 08. 2008
- 13. 10. 2008 - uznesenie, ktorým súd priznal svedkyňi svedočné (žiadosť zo dňa 07. 05. 2008)
- 21. 11. 2008 - doručenie listín z Fakulty... v zmysle žiadosti zo dňa 18. 09. 2008
- 12. 12. 2008 - podanie PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu, ktorým rozširuje počet svedkov, ktorých navrhuje vypočúť
- 05. 01. 2008 - ospravedlnenie svedka z pojednávania
- 14. 01. 2009 - pojednávanie odročené z dôvodu PN zákonnej sudkyne
- 02. 02. 2009 - oznámenie PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu o zmene sídla AK
- 25. 02. 2009 - stanovený T (termín, pozn.) pojednávania na deň 24. 06. 2009
- 28. 05. 2009 - zrušenie T (termínu, pozn.) a oznámenie nového T (termínu, pozn.) pojednávania dňa 29. 06. 2009
- 10. 06. 2009 - ospravedlnenie svedka z pojednávania
- 29. 06. 2009 - odročené na 12. 10. 2009 - neúčast' navrhovateľa, odporcu a právnych zástupcov bez ospravedlnenia
- 29. 06. 2009 - úradný záznam o ospravedlnení neúčasti PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa, ktorá vzala nový T (termín, pozn.) pojednávania na vedomie
- 29. 06. 2009 - predvolanie svedkov
- 30. 06. 2009 - e-mail PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa o dodatočné ospravedlnenie ohľadom pojednávania dňa 29. 06. 2009
- 03. 07. 2009 - návrh PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa na vykonanie dôkazu - vypočutie svedkov
- 08. 10. 2009 - ospravedlnenie svedka z pojednávania dňa 12. 10. 2009
- 12. 10. 2009 - námietka PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu na prerokovanie veci bez prítahov
- 12. 10. 2009 - ospravedlnenie svedka z pojednávania
- 12. 10. 2009 - na pojednávaní vypočutí svedkovia, pojednávanie odročené na 16. 11. 2009

- 16. 10. 2009 - e-mailové podanie PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa - návrh na vykonanie dôkazov
- 27. 10. 2009 - originál podania PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa
- 30. 10. 2009 - reakcia PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa k vyjadreniam PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu dňa 12. 10. 2009
- 09. 11. 2009 - ospravedlnenie svedka z pojednávania dňa 16. 11. 2009
- 10. 11. 2009 - podanie PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu - upozornenie adresované súdu
- 16. 11. 2009 - vypočutie svedkov, pojednávanie odročené na 11. 01. 2010
- 16. 12. 2009 - podanie PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu k návrhu svedkov na vypočutie
- 11. 01. 2009 - ospravedlnenie odporcu z pojednávania
- 11. 01. 2010 - vypočutie svedkov, pojednávanie odročené na 12. 04. 2010
- 11. 01. 2010 - predvolanie svedkov na pojednávanie pod hrozbou pokuty
- 13. 01. 2010 - podanie PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa - predloženie listinných dôkazov s návrhom na vykonanie dôkazu
- 18. 01. 2010 - predloženie listinných dôkazov od PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu
- 22. 01. 2010 - výzva Fakulte... na predloženie dôkazov
- 03. 02. 2010 - predloženie materiálu v zmysle výzvy zo dňa 22. 01. 2010
- 18. 03. 2010 - podanie PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa - návrh na vykonanie dôkazu - predvolanie svedka
- 12. 04. 2010 - vypočutie účastníkov konania a svedkov, pojednávanie odročené na 14. 06. 2010
- 12. 04. 2010 - predvolanie svedka
- 20. 04. 2010 - podanie PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa - oznámenie adresy svedka
- 27. 04. 2010 - podanie PZ (právneho zástupcu, pozn.) odporcu - oznámenie adresy svedka
- 13. 05. 2010 - e-mailové podanie PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa - stanovisko k výpovedi svedka

- 13. 05. 2010 - predvolanie svedkov na pojednávania pod hrozbou pokuty a prostredníctvom príslušného OO PZ (okresného oddelenia Policajného zboru, pozn.)
- 12. 05. 2010 - e-mailové podanie PZ (právneho zástupcu, pozn.) navrhovateľa - predloženie stanoviska k výpovedi svedka
- 04. 06. 2010 - oznámenie OR PZ (okresného riaditeľstva Policajného zboru, pozn.) Bratislava o nedoručení predvolania svedkovi
- 14. 06. 2010 - vypočutie svedkov, pojednávania odročené na 15. 11. 2010
- 17. 06. 2010 - žiadosť svedkyne o preplatenie cestovného
- 21. 06. 2010 - oznámenie OO PZ (okresného oddelenia Policajného zboru, pozn.) Liptovský Mikuláš o nedoručení zásielky
- 21. 07. 2010 - podanie OR PZ BA (Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava, pozn.) - oznámenie o podaní trestného oznámenia navrhovateľom a žiadosť o zaslanie podkladov
- 13. 08. 2010 - zaslanie na OR PZ BA (okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava, pozn.) žiadanych dokladov
- 11. 11. 2010 - uznesenie o priznaní svedočného svedkyňi
- 15. 11. 2010 – PZ (právna zástupkyňa, pozn.) navrhovateľa krátkou doručila zmenu žaloby, pojednávania odročené na 14. 03. 2011
- 15. 11. 2010 - ospravedlnenie odporcu z pojednávania
- 07. 12. 2010 - e-mailové podanie PZ (právnej zástupkyne, pozn.) navrhovateľa - zmena žaloby
- 08. 12. 2010 - žiadosť PZ (právnej zástupkyne, pozn.) navrhovateľa o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia
- 09. 12. 2010 - vyjadrenie odporcu k návrhu na rozšírenie konania
- 10. 01. 2010 - uznesenie, ktorým súd pripustil zmenu petitu v zmysle pojednávania dňa 15. 11. 2010
- 11. 01. 2011 - výzva navrhovateľovi na doplatenie súdneho poplatku.“

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 20. januára 2011, ktoré ústavný súd považuje za preukázané, a preto z neho v ďalšom postupe vychádzal.

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zaujal stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 5. apríla 2011, v ktorom okrem iného uviedol:

„Okresný súd Bratislava II sa správa, ako keby nepoznal Ústavu SR a Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, keď tvrdí, že o zbytočnom prietahu v konaní môže rozhodnúť len nadriadený súd v konaní o uplatnenom opravnom prostriedku. Sťažovateľ má ústavou priznané základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Na ochranu tohto základného práva má Ústavou SR priznané právo podať sťažnosť (čl. 127) a zákon mu umožňuje podať sťažnosť predsedovi súdu (§ 62 ods. 1 zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Uplatnenie týchto právnym poriadkom výslovne ustanovených prostriedkov oprávnenou osobou v právnom štáte musí byť spôsobilé vyvolať právny účinok. Ten určuje tak Ústava SR, ako aj zákon o sudcoch a prísediach. Tvrdenie predsedníčky Okresného súdu Bratislava II JUDr. A. R. odporuje platnej právnej úprave a je nielen protiprávne, ale aj zavádzajúce. Hodnotenie činnosti súdu v rozsahu potrebnom na ochranu základného práva v konaní o ochrane ústavnosti nepodlieha právomoci nadriadeného súdu, ani nemôže vyčkávať na preskúmanie všeobecným súdnictvom v konaní o opravnom prostriedku.

Sudca má viesť konanie tak, aby ho nevedol zbytočne dlho. Ak existuje v konaní procesná prekážka, ktorá môže brániť vyhovaniu návrhu žalobcu, je povinnosťou súdu vyrovnať sa s relevanciou takej prekážky včas. V okolnostiach prípadu sťažovateľ namietol nesplnenie podmienky pasívnej legitímácie. Sťažovateľ neoktrojoval súdu akceptáciu svojej námietky. Má však právo, aby súd o jeho námietke nesplnenia podmienky pasívnej legitímácie rozhodol v náležitom momente, teda tak, aby sa v súdnom konaní nepokračovalo, ak procesná prekážka zbavuje súd možnosti rozhodnúť o žalobe v merite veci. Okresný súd Bratislava II sa touto sťažovateľovou námietkou nevyporiadal, ba čo viac, ani sa ňou vôbec nezaoberal. Súd v konaní postupoval, ako keby sťažovateľ námietku neexistencie svojej pasívnej legitímácie vôbec neuplatnil. To malo za následok, že Okresný súd Bratislava II vo veci urobil rad úkonov, ktoré neboli spôsobilé odstrániť právnu

neistotu sťažovateľa. Tieto úkony zabrali niekoľko kalendárnych rokov, čo malo za následok porušovanie sťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, rovnako ako jeho ľudského práva na prejednanie veci v primeranej lehote.

Zbytočnosť súdom vykonaných úkonov nie je daná iba tvrdením sťažovateľa. Okresný súd Bratislava II v okolnostiach prípadu vykonával dôkazy, ktoré očividne nespájali s možnosťou objasnenia veci. Ako príklad možno spomenúť ústne pojednávanie konané dňa 14. 6. 2010. Súd na ňom určil, že na nasledujúcom ústnom pojednávaní dňa 15. 11. 2011 na návrh žalobcu znovu vypočuje sťažovateľa.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd na okresnom súde zistil, že jeho ostatným úkonom bolo pojednávanie uskutočnené 4. apríla 2011, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, pričom jeho písomné vyhotovenie okresný súd krátkou cestou doručil právny zástupcom účastníkov konania na tomto pojednávaní.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o ochranu osobnosti patria do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Keďže v okolnostiach danej veci bolo pre meritórne rozhodnutie nutné vypočítať pomerne veľký počet svedkov, ústavný súd pripúšťa určitú mieru skutkovej zložitosti, ktorá však nezabavuje okresný súd zodpovednosti za priebeh napadnutého konania vyhodnotený v ďalšej časti tohto nálezu.

2. Čo sa týka správania sťažovateľa ako účastníka napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že v prvých takmer 3 rokoch od začiatku konania mal na priet'ahoch v konaní podiel aj samotný sťažovateľ a v tom čase ním splnomocnený právny zástupca.

Sťažovateľ sa nezúčastnil na pojednávaniach nariadených na 11. január 2006, 28. jún 2006, 31. január 2007, 23. máj 2007, 28. september 2007 a 25. január 2008. Právny zástupca z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa žiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 28. jún 2006, k čomu okresný súd aj pristúpil, v dôsledku čoho však neboli vypočutí svedkovia (R., P.), ktorí sa na pojednávanie dostavili. Obdobne nebol pre neúčasť sťažovateľa a jeho právneho zástupcu opätovne vypočutý svedok R. na pojednávani

nariadenom na 23. máj 2007. Keďže sa sťažovateľ nedostavil na pojednávanie nariadené na 25. január 2008, pričom jeho právny zástupca 14. januára 2008 písomne oznámil skončenie zastupovania sťažovateľa v konaní, okresný súd predvolal sťažovateľa na ďalšie pojednávanie už pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty. Tieto skutočnosti ústavný súd v súvislosti s predĺžením konania pripísal na ťarchu sťažovateľa a zbral ich do úvahy aj pri ustálení sumy priznaného finančného zadošťačenia.

3. Ústavný súd napokon vyhodnotil samotný postup okresného súdu z hľadiska posudzovania, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom.

Zo sťažnosti okrem iného vyplýva, že podľa názoru sťažovateľa hlavným pochybením okresného súdu vyvolávajúcim prieťahy v konaní je „vedenie sporu založeného na nezmyselnej kvalifikácii“, z čoho následne vyplýva nesprávna činnosť okresného súdu spočívajúca v predvolávaní svedkov, „ktorí nemôžu k veci podať relevantné svedectvo, teda nemajú k veci čo uviesť“.

Sťažovateľ v stanovisku k vyjadreniu okresného súdu poukázal aj na to, že nesúhlasí s konštatovaním predsedníčky okresného súdu, že otázku, „či tento procesný postup súdu je správny a dôvodný, je oprávnený hodnotiť nadriadený súd, a to na základe riadne a včas podaného opravného prostriedku“, a zastáva názor, že rozhodujúcim momentom na vznik prieťahov v napadnutom konaní je skutočnosť, že okresný súd sa neodkladne v priebehu konania nevysporiadal s jeho námietkou nedostatku pasívnej legitímácie.

Ústavný súd konštatuje, že namietané konanie po vyhlásení rozsudku (4. apríla 2011) nie je ešte právoplatne skončené, a preto nie je dôvodné, aby k uvedenej argumentácii zaujal stanovisko, vyjadrujúc názor, že by to bolo v rozpore s princípom subsidiarity obsiahnutým v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý zásadne bráni ingerencii ústavného súdu do výkonu právomoci všeobecného súdu v právoplatne neskončených konaniach. Ústavný súd v zhode s názorom vysloveným okresným súdom poukazuje aj na to, že uvedené argumenty sťažovateľa môžu byť predmetom posúdenia v rámci prípadného odvolacieho konania za predpokladu, že proti rozsudku okresného súdu bude podané odvolanie.

Ústavný súd na druhej strane vychádzajúc z vyžiadaného súdneho spisu konštatuje, že namietané konanie, ktoré začalo podaním návrhu 20. júla 2005 na okresnom súde, prebieha už takmer 6 rokov, pričom až na pojednávaní uskutočnenom 4. apríla 2011 okresný súd vyhlásil rozsudok. Postup okresného súdu v preskúmvanom konaní bol síce podľa názoru ústavného súdu plynulý, avšak na druhej strane ho treba hodnotiť ako neefektívny, keďže napriek doterajšej dĺžke konania nevedol k právoplatnému rozhodnutiu, t. j. k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

Berúc do úvahy najmä to, čo je pre sťažovateľa ako účastníka namietaného konania v procesnom postavení odporcu v stávke, ústavný súd vyhodnotil doterajšiu dĺžku konania (takmer 6 rokov) ako ústavne neakceptovateľnú, a preto dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, a pretože rozsudok vyhlásený na pojednávaní uskutočnenom 4. apríla 2011 ešte nie je právoplatný, prikázal okresnému súde, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ v procesnom postavení odporcu.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho

domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 500 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázal najmä na to, že *„utrpel psychickú ujmu spočívajúcu v pocitoch márnosti, nespravodlivosti a krivdy, že v rozhodujúcom čase nedosiahol spravodlivú ochranu svojich práv a právam chránených záujmov, že je dlhodobo krivo osočovaný z porušovania osobnostných práv žalobcu, a že je vystavený hrozbe, že zdĺhavá činnosť súdu sa počas jeho života neskončí právoplatným rozsudkom zbavujúcim ho záťaže neodôvodnenou žalobou“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru o priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Sťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 500 € argumentujúc okrem iného tým, že *«výška primeraného finančného zadosťučinenia podľa čl. 127 Ústavy SR nezávisí od voľnej úvahy Ústavného súdu SR. Podlieha požiadavke Európskeho súdu pre ľudské práva, aby primerané finančné zadosťučinenie za prietáh v konaní zodpovedalo jednotnému štandardu ustanovenému pre odškodňovanie v Rade Európy. Európsky súd pre ľudské práva vyžaduje, aby náhrada poskytnutá sťažovateľovi na vnútroštátnej úrovni bola primeraná a dostatočná podľa článku 41 Dohovoru. (Case of Normann v. Denmark. Sťažnosť č. 44704/98; zhodne Jensen v. Denmark. Sťažnosť č. 48470/99.) V prípadoch, keď sťažovateľ aj po vyčerpaní dostupného vnútroštátneho*

prostriedku môže tvrdiť, že je „obeťou“, lebo dostal finančné zadosťučinenie za porušenie ľudského práva na prejednanie veci v primeranej lehote vo výške, ktorá nie je primeraná a dostatočná, musí mu byť priznaný rozdiel medzi čiastkou získanou vo vnútroštátnom konaní a čiastkou, ktorú by za predpokladu, že by ju priznal príslušný vnútroštátny orgán, nebolo možné považovať za zjavne neprimeranú v porovnaní s čiastkou, ktorú by priznal Súd (Case of Scordino v. Italy GC Sťažnosť č. 36813/97, §§ 178-213; Case of Cocchiarella v. Italy GC Sťažnosť č. 64886/01, §§ 69-98.).».

V súlade s case-law ESLP sťažovateľ žiada priznať finančné zadosťučinenie za každý rok konania proti nemu vypočítané od podania žaloby 20. júla 2005 až do rozhodnutia ústavného súdu s tým, „že pri uplatnení kritérií ustálených v case-law Európskeho súdu pre ľudské práva s prihliadnutím na reálne možnosti národného hospodárstva Slovenskej republiky považuje za primerané, aby za každý začatý kalendárny rok konania o svojej žalobe (sťažovateľ mal zrejme na mysli žalobu navrhovateľa, pozn.) dostal finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 euro“.

K argumentácii sťažovateľa v súvislosti s požadovanou sumou primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd uvádza, že sa s ňou nemožno bezvýhradne stotožniť. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že jeho judikatúra z posledného obdobia potvrdzuje, že popri uplatňovaní základných kritérií, ktoré štandardne uplatňuje vo svojej judikatúre aj ESLP (zložitosť veci, správanie účastníka konania, postup súdu a význam konania pre sťažovateľa), sa ústavný súd svojimi rozhodnutiami, ktoré sa týkajú sumy priznaného finančného zadosťučinenia, približuje k sumám priznávaným ESLP za zbytočné priesťahy v trvaní jedného roka. Ústavný súd ale naďalej považuje za potrebné zohľadňovať pri rozhodovaní o týchto otázkach materiálne hľadisko odvádzané od reálnych možností národného hospodárstva Slovenskej republiky založených na skutočnosti, že priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok je v porovnaní s obdobnými ukazovateľmi v iných členských štátoch Rady Európy stále relatívne nízka. Ústavný súd tiež poukazuje na skutočnosť, že medzi platnou právnou úpravou sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (§ 49 a nasl. zákona o ústavnom súde) a sťažnosťou podľa čl. 34 dohovoru existujú určité

rozdiely, ktoré možno judikatúrou preklenúť len čiastočne. Ústavný súd tiež zohľadňuje pri svojom rozhodovaní skutočnosť, že primárnym cieľom sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je a nemôže byť priznanie finančného zadosťučinenia.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 14 C/161/2005, ktoré ústavný súd vyhodnotil ako neefektívne, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä podiel sťažovateľa na vzniku zbytočných prietahov v konaní (čl. II bod 3 tohto nálezu), ale na druhej strane aj na jeho vek (porovnaj napr. III. ÚS 10/06), keď neprimeranú dĺžku konania pociťuje ako pretrvávajúcu nespravodlivosť, ako aj povahu veci, t. j. čo je pre sťažovateľa „v stávke“ („at stake“), ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom JUDr. J. D. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá bola 721,40 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 120,23 €, t. j. za dva úkony 240,46 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 254,88 €. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z.

o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 303,30 €.

Priznanie odmeny za stanovisko k vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ neuplatnil a odmenu za sťažnosť na priet'ahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu ústavný súd nepriznal, pretože nejde o procesný úkon realizovaný v rámci konania vedeného ústavným súdom.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2011